

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din, za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din; za inozemstvo: 210 din. — Plačnina in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici 23. — Rokopisov ne vračamo. — Račun pri pošti, hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak ponedeljek, srede in petek

Liubliana, ponedeljek 3. januarja 1938

Cena posamezni številki din 1.50

Edini program, ki se izvaja

V naših slovenskih listih, pa tudi hrvaških, se dostikrat čita, da ni v naši državi nobenega pravega gospodarskega načrta. Ta trditve je sicer precej pravilna, toda popolnoma resnična le ni. Kajti čisto brez programa v naši državi le nismo in en program se vendarle izvaja z vso doslednostjo. To je program centralizacije vseh poslov v Beogradu. Ta program obstoji od vsega početka in ta program se dosledno izvaja in brez ozira, če je na vladi ta ali ona stran. Ta nenapisani program je močnejši ko vsak zakon in ko vsaka politična konstelacija in tu ni nobenega kompromisa. Zato moremo tudi konstatirati, da je centralizacija napredovala na vsej črti in da napreduje še nadalje.

Najbolj se to vidi pri denarništvi. Državni denarni zavodi izkazujejo vedno večje vloge in imajo že toliko denarja, da sploh ne vedo, kam bi ga investirali. Naši nekdanji tako cvetoči denarni zavodi pa hirajo in so že veseli, če more vsaj nekaj teh zavodov ugotoviti skromen dvig vlog. Ogromne izgube so doživeli naši vlagatelji, ogromne naši denarni zavodi, in še ni gotovo, če ne bodo prišle nad denarne zavode še nove izgube, a kljub temu se ne more več ponovnim in glasnim zahtevam doseči niti to, da bi se vrnil slovenskim denarnim zavodom puplni denar. Narobe! Se denar bratovskih skladnic mora sedaj v Beograd in sedaj mora tudi še denar, zbran od socialnega zavarovanja, ven iz Slovenije! Centralizacija poslov je pri nas adut vseh adutov.

Centralizacija poslov je v resnici edini gospodarski program, ki se v naši državi dejansko dosledno izvaja. Centralizirani so bili šolski zvezki in šolske knjige, centralizirane celo banovinske trošarine, centralizirano je sedaj vse združništvo in centralizirani vsi kmetijski dolžniki, centralizirana je vsa uprava, centralizirane bodo kmalu vse tiskovine in sedaj smo dobili tudi centralizacijo dobav za bolnišnice. Z železno konsekvenco se izvaja pri nas gospodarski program centralizacije vseh poslov v centrali.

Tudi v zasebnem gospodarskem življenju se že to opazja. Vse nove industrije se ustanovljajo na jugu, kjer se tudi predvsem in že skoraj edino grade nove železnice. Pri gradnji državnih poslopij vlada že od nekdanj najbolj odločna centralizacija in če se dovoli kje drugje kakšen kredit za novo državno poslopje, potem menda le zato, da se more z večjo utemeljenostjo postaviti dvoje poslopij v centrali. 20 milijonov bo sedaj šlo samo za novo pravno fakulteto v Beogradu, v Ljubljani pa morajo delati študenti in profesorji v kletih!

Prav je, da hoče Beograd živeti in se razvijati in razumemo, če se Beograd kot državna prestolnica bolj razvija ko druga mesta. Toda če hoče Beograd živeti, naj pusti čit drugim, da vsaj skromno napredujejo in da se vsaj nekoliko razvijajo. Ni modrost, če hoče eden imeti vse, temveč modrost je v tem, če se pozna mera. Naj bi si Beograd to zapomnil, ker drugače se bo zgodilo, da se bo še nekdo kesal, ker ni imel te ovidevnosti.

Če nastopamo proti temu krivičnemu in skrajno pretiranemu centralizmu, potem ne delamo to iz kakšnega antagonizma proti Beogradu, temveč samo iz železne nujnosti samoohranitve naše pokrajine. Kajti ta centralizacija poslov je tako kratkovidna, da jemlje pokrajinam več, kakor pa morejo one pogrešati in da jih spravlja zato v gospodarsko stanje, ki nujno pomeni gospodarsko propadanje. Ali res ne vidijo gospodje v Beogradu, da bo tudi gospodarska moč centrale padla,

če se ta ne bo mogla več opirati na gospodarsko delo pokrajin? Kdo pa bo potem plačeval vse sijajne palače po Beogradu, če pa bodo pokrajine finančno izžrpane!

Zato je program dosledne centralizacije vseh poslov v Beogradu skrajno kratkoviden, hkrati v krivičnem nasprotju z jugoslovansko državno mislijo in nič drugega ko najbolj obskuren egoizem, ki bi ga moral preganjati državnik! Kajti ta egoizem je vzrok za vse napete razmere v državi in oni usodni razlog, da ne pri-

demo do ustvarjajočega sodelovanja vseh sil Slovenije, Hrvatske in Srbije.

Proti temu programu centralizacije vseh poslov v Beogradu se je zato treba boriti z vso doslednostjo in uveljaviti drug program, kako razviti vse sile naroda in vseh pokrajin v dobro jug. naroda, države in kraja. Proti negativnemu programu egoizma, kar je program splošne centralizacije, je treba postaviti pozitivni program skrajne decentralizacije dela za Jugoslavijo. In samc ta program se sme tudi izvajati!

Dobave za bolnišnice centralizirane

Potreben je složen nastop proti tej novi centralizaciji

Od več strani smo zvedeli, da je prišel te dni iz Beograda odlok, da morajo biti v bodoče vse licitacije za dobave bolnišnicam v Beogradu.

Kaj je povod tej novi centralizaciji, ne vemo, tem bolj pa vemo, da je ta centralizacija popolnoma napačna in da mora vsa Slovenija složno nastopiti proti njej, ker je za bolnišnice škodljiva, za Slovenijo pa pomeni novo in težko zapostavljanje.

Pri današnjih razmerah mora namreč imeti centralizacija vseh licitacij za dobave bolnišnicam to posledico, da ljubljanski trgovci ne bodo mogli več dobavljati blaga bolnišnicam, temveč bodo vse pravice pokrajin povečale in da se bo centralizacija začela odpravljati. Namesto pa da bi se ta obljuba začela tudi izvajati, se uvaja nova centralizacija! Kaj mislijo neki gospodje v Beogradu, da res morajo imeti vsa Slovenijo tako zelo za nos? Ali res mislijo, da moramo početi v Sloveniji že vsako črbo, ki nam jo skuhajo doli v Beogradu?

Praktično bo to pomenilo, da bodo gospodarski ljudje v Sloveniji izgubili še ta, itak dovolj skromen zaslužek. Znova se bo povzročila ta gospodarska nemožnost, da se zahtevajo od Slovenije vedno novi davčni dohodki, istočasno pa Sloveniji manjša možnost, da bi te davke tudi zaslužila.

Z nove centralizacije pa ne bodo težko zadeti le sedanji dobavitelji bolnišnic v Sloveniji, temveč tudi bolnišnice same. Uprave bolnišnic se sedaj kot direktno zainteresirane pač vestno gledale na to, kakšno blago se jim je dobavljalo. Sedaj pa te možnosti ne bodo več imele in kar se jim to dobavilo iz Beograda, to bodo tudi morale sprejeti. Neizogibna posledica tega bo da bo kakovost dobavljenega blaga prav značilno padla.

Je pa še druga nevarnost! Kdo jamči, da bo blago, poslano iz Beograda, prišlo v slovenske bolnišnice tudi vedno pravočasno in nepokvarjeno? Zlasti poleti bo zelo velika nevarnost, da bodo tudi znatne količine živih prišle zelo pokvarjene v Slovenijo. Kaj potem

z njimi? Kdo bo odgovarjal za škodo, kdo bo plačal škodo? Ali naj bodo mar bolniki tisti, ki naj plačajo račun?

Centralizacija bolniških dobav ni le škodljiva in neumestna, temveč naravnost nesmična. Kakšen smisel naj vendar ima oddajati dobavo mleka iz Beograda! Ali bodo morda iz okolice Beograda dobavljali mleko v ljubljansko bolnišnico, ljubljanski okolški živinorejci pa naj svoje mleko zlivajo proč? Kakšen smisel naj vendar ima to, plačevati po nepotrebnem visoke prevozne stroške!

Naj presodimo najnovejšo centralizacijo iz katere koli strani, vedno se vidi le njena neumestnost, škodljivost ter neumestnost. Človek pač ne more k tej centralizaciji reči nič drugega, kakor da se je nekdo zopet polakomnil zaradi!

O najnovejši centralizaciji pa je treba spregovoriti odločno besedo tudi z načelnega stališča. Nešteto krat se nam je z oficialnega mesta obljubilo, da se bodo samoupravne pravice pokrajin povečale in da se bo centralizacija začela odpravljati. Namesto pa da bi se ta obljuba začela tudi izvajati, se uvaja nova centralizacija! Kaj mislijo neki gospodje v Beogradu, da res morajo imeti vsa Slovenijo tako zelo za nos? Ali res mislijo, da moramo početi v Sloveniji že vsako črbo, ki nam jo skuhajo doli v Beogradu?

Ze z načelnega razloga moramo vsako centralizacijo dobav odkloniti, prav posebno še, kadar gre za dobave bolnišnicam v Sloveniji.

Milijone je država dolžna bolnišnicam v Sloveniji in po krivdi centralne oblasti so bolnišnice v Sloveniji v tako žalostnem stanju, da so postale že kulturni škandal. Kje pa je še to mogoče, da morajo dva in tudi po trije bolniki ležati v eni postelji, kakor v ljubljanski bolnišnici! Teh žalostnih razmer v slovenskih bolnišnicah bi bilo takoj konec, če bi država tudi dravske banovine tako dotirala ko druge banovine v državi. Toda dravske banovine mora biti brez dotacij, vrhu vsega pa država še ne stori svojih dolžnosti do bolnišnic. Če že hoče tudi glede dobav komandirati, potem naj najprej stori svoje dolžnosti do bolnišnic! Da sedaj mi Slovenci še ne bi smeli odločevati glede prehrane v bolnišnicah, ki jih vzdržujemo državno, samit, je pa res že od sila in tega pač ne bomo dopustili!

Sicer je pa centralizacije v državi že več ko preveč in začeti jo je treba odpravljati, ne pa razširjati še na nova področja. Neki gospodje menda mislijo, da v Sloveniji sploh nimamo nobene druge pravice, ko da plačujemo davke in da praznujemo vedno nove jubileje.

Z močnim in složnim odperom vse slovenske javnosti proti tej najnovejši centralizaciji je treba tem gospodim dokazati, da se motijo, prav zelo motijo. Sedaj ob proračunski razpravi imajo naši poslanci in senatorji tudi lepo priliko, da proti tej centralizaciji nastopijo in upamo, da bodo vsi nastopili, pa naj pripadajo tej ali oni stranki!

Nove krize ne bo Prognoza berlinskega zavoda za proučevanje konjunktura

Novo četletno poročilo berlinskega zavoda za proučevanje konjunktura razpravlja obširno o položaju svetovnega gospodarstva ter njegovem nadaljnjem razvoju. Po pregledu lanskega leta obravnava poročilo položaj v Združenih državah Severne Amerike v zadnjih mesecih ter pravi med drugim:

Splošni konjunkturah razvoj v Združenih državah Sev. Amerike ostaja resne skrbi. Od poznega polja dalje spremlja hitre elektove in surovin nazadovanje proizvodnje, ki presega po svoji ostrosti celo usodne dogodke v l. 1929. Samo od avgusta do novembra je proizvodnja nazadovala za 20%.

Te nazadovanje je povzročilo v vsem svetu veliko razburjenje ter se tudi že nastale govorce, da se bo znova po oamih letih pojavila kriza kakor l. 1929.

Ta stih pa ni upravičen. Kajti izven Združenih držav Sev. Amerike ni tudi v evropskih deželah še ni opaziti nobenega oslabljenja konjunktura. Sicer je res nastala v nekaterih državah kakor v Švici, Češkoslovaški, Nizozemski in Belgiji manjša oslabitev konjunktura in tudi v Angliji je zapostopenost v novembri nazadovala, toda ta oslabitev se nanaša samo na nekatere panoge, zlasti na tekstilno industrijo ter proizvodnjo luksuz-

Klub absolviranih trgovskih akademikov v Ljubljani

priredi pod častnim pokroviteljstvom predstavnikov trgovskih korporacij in organizacij: predsednika Zbornice za TOI g. Ivana Jelčina, predsednika trgovskega društva »Merkur« g. dr. Frana Windischerja, predsednika Zveze trgovskih združenj za Slovenijo g. Staneta Vidmarja in predsednika Združenja trgovcev v Ljubljani g. Viktorja Medena

trgovski ples

v soboto, dne 8. januarja v »Trgovskem domu«

Pričetek ob 20.30.

Umetniški program

izvajajo za uvod k plesu odlični člani ljubljanske opere, in sicer gđc. Nollijeva, ga. Bravničarjeva in g. Franc. Pri klavirju jih spremlja g. dr. Svara. Negode-jazz. Plesno vodstvo g. Cerne Lud. Obлека večerna. Prebitok prireditve se bo uporabil v socialne namene kluba.

nih predmetov (avtomobilov in radijskih aparatov). Takšna nazadovanja pa niso nevarna, če jih ne spremljajo tudi drugi pojavi krize.

Priznati pa je treba, da je opaziti nekatere pojave, ki so precej nevarni. Tako kaže proizvodnja avtomobilov, da nastane večja kakor pa je povpraševanje. To velja zlasti za kavčuk, bombaž in baker. Ni pa računati, da bi to postalo v prihodnjem letu splošen pojav, ker se je proizvodnja drugih predmetov že omejila. Druga nevarnost bi bila, če bi se pokazala v državah funta šterlinga prenasitost investicijske delavnosti. Tudi v tem primeru je računati s tem, da bi se ta prenasitost le postopoma pokazala v svojih učinkih.

Na drugi strani pa se ne sme pozabiti, da obstajajo v Združenih državah Sev. Amerike tudi močne odperne sile, ki omogočajo hitro zboljšanje položaja. Tako je kreditni trg mobilnih, potreba na investicijah velika in v tem je možnost zboljšanja položaja. A tudi če bi ostal v U.S.A. še gospodarski pritisk, ni računati, da bi se ponovila podobna kriza kakor je razsajala v l. 1929. do 1933. Nevarnost kreditne deflacije in bančne krize je danes mnogo manjša, ker je zadolžitev zasebnega gospodarstva bistveno manjša, bančni aparat pa ima že za seboj zdravi proces čiščenja. Tudi se danes ne more govoriti o kaki preveliki investicijski delavnosti kakor v l. 1929.

Tudi ostali svet je danes proti krizi mnogo bolj zavarovan kakor l. 1929., ker je mednarodna zadolžitev znatno manjša, politična zadolžitev pa je že skoraj brez pomena. Poleg tega pa so se posamezna gospodarstva tako že prilagodila na neodvisnost od drugih gospodarstev, da mednarodni odnošaji sploh ne morejo več tako usodno vplivati kakor leta 1929. Končno pa je upoštevati še to, da se je precej držav gospodarsko že tako osamosvojila, da ji splošna svetovna kriza ne bi mogla posebnost zadeti.

Zato ni računati s ponovitvijo krize, kakršna je bila leta 1929.

